A R U B A

anno 1988

Arubiana : 645

INLEIDING

I. OVERHEIDSFINANCIEN

II. ECONOMIE

A. DIENSTVERLENING
1. TOERISME
2. HAVEN
3. LUCHTHAVEN
4. TELECOMMUNICATIE
5. FINANCIEEL DIENSTENCENTRUM
6. VRIJE ZONE

B. INDUSTRIE
1. ACQUISITIE
2. PLI

C. BODEMRIJKDOMMEN
1. PETROLEUM
2. GOUD

D. LANDBOUW EN VISSERIJ
1. ALOE
2. VISSERIJ

E. AIB (ARUBAN INVESTMENT BANK)

III. ARBEIDSMARKTBELEID

IV. WELZIJN
1. ONDERWIJS
2. CULTUUR
3. SOCIALE ZAKEN

INLEIDING

De sluiting van de Lago raffinaderij heeft de economie van Aruba geheel ontwricht en heeft geleid tot de ergste crisis die ons land heeft gekend.

Gezien het feit, dat het Aruba ontbreekt aan eigen grondstoffen, lag het voor de hand dat de Regering haar eerste keus heeft laten vallen op het zoeken naar oplossingen in de dienstverlenende sector.

Gekozen is voor het in zeer versneld tempo uitbouwen van het toerisme, waarna de resultaten reeds nu zodanig zijn, dat deze de Regering optimistisch stemt. Mede in dit verband is de luchthaven aangepast aan de ontwikkelingen van ons toerisme.

Om ook te komen tot diversificatie in de dienstverlenende sector zijn mogelijkheden onderzocht om Aruba uit te bouwen tot een financieel dienstencentrum. De in dit verband te treffen maatregelen bevinden zich in een verschillende stadia van voorbereiding.

Een internationaal communicatie centrum is thans in constructie, niet alleen met het oog op bedoeld financieel dienstencentrum en bevordering van ons toerisme, maar ook om buitenlandse bedrijven aan te trekken.

De Regering was voorts van oordeel, dat zij i.v.m. bedoelde crisis een zeer actieve rol in het economisch proces dient te spelen en heeft zich met name geconcentreerd op het scheppen van condities voor een snelle economische groei, waarvoor grote investeringen van overheidswege nodig waren. In dit verband is het belangrijk te noemen o.a. het verstrekken van een lening van 20 milj. florin aan de Aruban Investment Bank en investering in "human-resources".

I. KORTE SCHETS VAN DE FINANCIELE EN ECONOMISCHE ONTWIKKELING VAN ARUBA VANAF 1986.

I. Het beleid op het gebied van de overheidsfinancien

Gezien de kritieke economische situatie, waarin Aruba eind 1985 verkeerde, was de Regering van oordeel, dat, zoals ook vermeld in het regeerprogramma, zij een zeer aktieve en voortrekkersrol in het economische proces dient te spelen.
De Regering heeft zich met name geconcentreerd op het scheppen van condities voor een snelle economische groei. Binnen dit kader past ook het beleid met betrekking tot het verlenen van overheidsgaranties, waarbij uiteraard de nodige zorgvuldigheid werd bekracht.
Het op gang brengen en het handhaven van de economische groei vergde grote investeringen van overheidswege. Ondanks de precaire situatie van de overheidsfinancien, heeft de overheid grote investeringen gedaan, o.a in het doen verrichten van studies het aantrekken van externe adviseurs, het verbeteren van de infra-struktuur (zoals verbetering en uitbreiding van de luchthaven, telecommunicatie e.d.) en het verstrekken van een lening van 20 miljoen florin aan de Arubaanse Investeringsbank. Voor de handhaving van de economische groei is voorts het investeren in "human-resources" (o.a. door het verstrekken van studie-leningen) onontbeerlijk geweest.
Ondanks bedoelde uitgaven en de verlaging van de solidariteitsbelasting, is het de Regering gelukt het tekort op de gewone dienst van de begroting 1988 terug te brengen tot + f. 16.5 miljoen, en het tekort op de kapitaaldienst tot f. 8.5 miljoen. Dit is bereikt ondermeer door verlaging in de personele sfeer. De Regering heeft in het eerste gedeelte van haar regeerperiode vooral aandacht besteed aan de toeristische sector. Deze sector bood de meeste perspectieven om binnen een kort tijdsbestek daarin meer activiteiten te creeren. Bovendien is deze sector zeer arbeidsintensief en deviezengenererend. In de toeristische sector wordt tevens een grote verscheidenheid van fijne banen gecreerd.
Zoals gesteld in het Inte graal-Financieel-Economische Plan 1987-1990 heeft de Regering haar ambities m.b.t. de toeristensector hoger gesteld dan de door het IMF voorgestelde verhoging van het aantal hotelkamers met 50% in drie jaar. Het ziet ernaar uit dat deze doelstelling in minder dan vijf jaar wordt verwezenlijkt. Verwacht wordt dat in 1990 een stijging van ongeveer 150% gerealiseerd wordt.
De grote inspanningen van de Regering werpen nu al vruchten af. Het toerisme is in 1987 bijzonder sterk gegroeid. Zo bedroeg het aantal toeristen in 1987 231.000, hetgeen een stijging betekent van 28% ten opzichte van 1986.
De deviezeninkomsten uit het toerisme zijn tussen september 1986 en september 1987 gestegen met 26%.

De Regering is verheugd dat de door haar gestelde prioriteiten de juiste blijken te zijn. Door het in zeer versneld tempo uitbouwen van het toerisme is Aruba binnen een zeer beperkte tijdsperiode uit de diepste economische crisis die zij gekend heeft te geraken. Het is dan ook met enige trots dat de Regering kan stellen dat de Arubaanse economie in 1987 een vrij grote groei heeft gekend. Volgens schattingen van de Centrale Bank is het Bruto Binnenlandse Produkt in 1987 met 17% gegroeid.
Zoals reeds gesteld heeft de overheid grote investeringen gedaan om de Arubaanse economie weer op peil te brengen.
Gezien de gedaalde economische aktiviteiten in de particuliere sector in 1985 en 1986, leidde deze noodzakelijke overheidsinvesteringen tot een stijging van het overheidsbeslag op de nationale produktiecapaciteit en op de binnenlandse financieringsruimte. Binnen dit kader heeft de Regering besloten, mede gezien de mogelijke krapte op korte termijn op de arbeidsmarkt, om haar kapitaaluitgaven te beperken.
Er dient ruimte gecreerd te worden voor investeringen door de particuliere sector.

Het monetaire beleid, waarmee primair de Centrale Bank belast is, is er op gericht een gezond kader te scheppen voor een duurzame en niet-inflatoire economische groei. Alleen een dergelijk kader geeft potentiele binnen- en buitenlandse investeerders vertrouwen in de Arubaanse economie en - valuta.
Een factor die voor een kleine en open economie als die van Aruba van overwegend belang is, is de ontwikkeling van de betalingsbalans en daarmee van de deviezenreserves.
De deviezenreserves hebben zich na 1986, zeer gunstig ontwikkeld. In 1986 zijn de totale netto deviezenreserves (bij deze bank en de commerciele banken) meer dan verdrievoudigd tot Afl. 128 miljoen en daarna zijn deze verder toegenomen tot Afl.166 miljoen per eind februari 1988. Deze stijging was het gevolg van een toevloeing van buitenlands kapitaal, dat het aanhoudende tekort op de lopende rekening van de belastingsbalans overtrof. In dit verband zij er op gewezen dat een beleidsdoelstelling steeds is geweest te bevorderen dat het economische herstel - dat vooral afhangt van het realiseren van de doelstelling het aantal hotelkamers te verdubbelen - zo optimaal mogelijk wordt gefinancieerd.
Dit impliceert financiering met merendeels buitenlands kapitaal, aangezien de lokale financiele markt (binnenlandse besparingen) gewoonweg te klein is voor de omvang van de benodigde fondsen. Daarenboven verschaft buitenlands kapitaal de deviezen, die nodig zijn voor de financiering van de toenemende importen die uit deze investeringen en de daarmee gepaard gaan economische ontwikkelingen, voortvloeien. Naast een toevloeiing van particulier kapitaal was er een aanzienlijke toevoer van overheidskapitaal, zowel

in de vorm van projecthulp als in de vorm van begrotingshulp **, welke laatste bestemd was Aruba te helpen in het te boven komen van de schok die de sluiting van de Lago raffinaderij in 1985, teweeg bracht.

*1985 Afl. 2 mln.	**1985 Hfl. 40 mln.
1986 Afl. 20 mln.	1986 Hfl. 40 mln.
1987 Afl. 25 mln.	1987 Hfl. 20 mln.

Wat de rol van de overheid in dit verband betreft zij het volgende opgemerkt. Allereerst dient onderkend te worden dat de stijging van het overheidtekort op kasbasis voor een zeer groot deel veroorzaakt werd door incidentele factoren, die verband houden met het op stimulering van de economische groei gerichte overheidsbeleid. Een voorbeeld hiervan is de achtergestelde lening van de overheid aan de Arubaanse Investerings Bank die begin Januari van dit jaar officieel werd opgericht en die als belangrijkste taak heeft het stimuleren van de expansie van de private sector door het identificeren en promoten van nieuwe investeringsmogelijkheden. Een andere factor die vermelding verdient is de vermindering van uitstaande, achterstallige schulden aan de overheid. Deze laatste factor was in 1987 voor een aanzienlijk deel van de stijging van het overheidstekort verantwoordelijk.
Teneinde het kastekort van de overheid in 1987 mede te helpen financieren, heeft de overheid medio 1987, via de Centrale Bank, met groot succes voor Afl. 20 miljoen aan driemaands schatkistpromessen uitgegeven. Dit was de eerste emissie onder de Arubaanse wetgeving die de overheid in staat stelt tot een maximaal uitstaand bedrag van Afl. 40 miljoen van het publiek te lenen. Tot dusverre zijn de schatkistpromessen op hun vervaldag herplaatst en in januari van dit jaar werd voor een additioneel bedrag van Afl. 5 miljoen op de markt geplaatst.

Teneinde monetaire financiering van het overheidstekort zo veel mogelijk te beperken, heeft de overheid begin februari 1988, wederom via de Centrale Bank, voor een bedrag van Afl. 6 miljoen aan overheidsobligaties bij het publiek geplaatst. Deze emissie kende drie tranches respectievelijk vervallend in 1991 (8,4%), 1993 (8,65%). Dit resultaat kan als zeer gunstig worden beschouwd, aangezien er in Aruba in feite nauwelijks sprake is van een kapitaalmarkt en de binnenlandse besparingen die voor lange(re) termijn belegging beschikbaar zijn van vrij beperkte omvang zijn.

Melding dient ook gemaakt te worden van de voortgang welke wordt gemaakt in het moeilijke proces van het reorganiseren van de financiele structuur en -procedures binnen het overheidapparaat. Dit zal de overheid ondermeer in staat stellen haar eigen financiele positie beter te doorzien en te volgen. Daarbij blijft het weer in evenwicht brengen van de overheidsfinancien prioriteit hebben. Er is reeds veel gedaan om de inning van uitstaande achterstallige

vorderingen van de overheid te bespoedigen.
Er wordt verder gewerkt aan de nog moeilijkere taak het structurele uitgavenniveau te verlagen.
In het hierna volgende wordt verder in gegaan op de begrotings- en liquiditeitsproblematiek van Aruba over de jaren 1986 tot en met 1987.

1986

De begroting van 1986 vertoonde een tekort op de gewone dienst van Afl. 43.740.000,=, indien deze gecorrigeerd wordt met de door Nederland toegezegde begrotingshulp ad Hfl. 60.000.00,= (2e tranche). De kapitaaldienst gaf een tekort aan van Af. 11.730.000,=. Dit bedrag dient echter gecorrigeerd te worden met de door Nederland toegezegde begrotingshulp ad Hfl. 60.000.000 en bedraagt derhalve Af. 30.270.000 (positief). De kapitaaldienst gaf aan een tekort van Afl. 11.730.00,=. Het totaal te financieren tekort van 1986 bedroeg Af.55.470.000,=. Het is totaal te financieren tekort van 1986 bedroeg dus Af. 13.470.000,=.

Genomen maatregelen in 1986

1. Versneld inlopen van de achterstand in belastingaanslagen, m.n. in de Inkomsten- en Winstbelasting; het effect hiervan op rextra ontvangsten liet zich echter zeer moeilijk schatten. P.M.

2. Heffing van speciale accijns op benzine (de z.g. accijns II).
In januari 1986 is de Regering ertoe overgegaan de verlagingen in prijs van de oliederivaten niet ten goede van de consument te laten komen doch de bestaande prijs (aan de pomp) van benzine middels de invoering van een speciale accijnsheffing - de z.g. accijns II - te handhaven.
De meeropbrengsten werden -bij gelijkblijvende omstandigheden - geraamd op f. 5.600.000,=

3. Wederinvoeren rouleersysteem bij de Tijdelijke Arbeidsvoorziening alsmede afvoeren 336 tewerkgestelden van de uitkeringslijsten, beide per 1-2-1986

Op jaarbasis werd ceteris paribus, een besparing verwacht van
f. 3.600.000.

4. Verdere verlaging van materiele uitgaven.

Met het oog op een verdere verlaging van de materiele uitgaven zijn de desbetreffende ramingen in de ontwerp-begroting 1986 aanzienlijke velaagd. Daar waar zulks mogelijk is geweest zijn nl. de ramingen van materiele uitgaven van de begroting 1985 van het Land Nederlandse Antillen, afdeling Aruba, met ongeveer 30% verlaagd, terwijl

die van het voormalige eilandgebied Aruba met 5% zijn verlaagd (1985 reeds verlaagd met 25% ten opzichte van 1984).

5. Handhaving water- en elektratarieven.

Evenals zulks het geval was bij de verlaging van de benzineprijzen heeft de Regering besloten de plaatsgevonden dalingen van de brandstofprijzen vooralsnog niet volledig ten goede van de verbruikers te laten komen, zulks middels handhaving van de huidige tarieven.

1987

De begroting van 1987 vertoonde in eerste instantie een tekort op de Gewone dienst van f. 34.010.000,=. De kapitaaldienst gaf aan een financieringsbehoefte van f. 3.720.000,=, zodat het in totaal te financieren bedrag f. 37.730.000,= beliep. In het hierna opgenomen vergelijkend overzicht over de jaren 1986 t/m 1988, zijn de cijfers voor 1987 aangepast conform de begrotingswijzgingen die hebben plaatsgehad.

Genomen maatregelen in 1987

Ten einde boven vermeld tekort te verlagen, heeft de Regering in 1987 de volgende inkomstenverruimde maatregelen genomen.

1. Wijziging Landsverordering accijns op bier	1.8 milj.
2. Wijziging Landsverordering accijns op gedistilleerd	- 1 milj.
3. Wijziging Landsverordering accijns op sigaretten	- 0.4 milj.
4. Wijziging Landsverordering bijzonder invoerrecht benzine	- 4.9 milj.
5. Wijziging Landsverordering in-, uit- en doorvoer	- 2.9 milj.
6. Wijziging Zegelverordering	- 1.9 milj.
7. Wijziging retributieverordening Aeropuerto Reina Beatrix	- 0.8 milj.
8. Wijziging diverse leges en retributies	- 0.5 milj.
	------------
	f. 14.2 milj.

Voorts heeft de Regering enkele kostenbesparende maatregelen in 1987 afgekondigd welke echter nog in een uitvoeringsfase verkeren, zoals:

1. Herziening regeling tegemoetkoming ziektekosten personeel
(IIIe klas ziekenhuis) f. 500.000,=

2. Terugbrenging overwerkvergoeding - 780.000,=

3. Herziening autotoelageregeling /km-vergoeding - 200.000,=

<u>1988</u>

De begroting voor het dienstjaar 1988 werd conform de Staatregeling tijdig ingediend en is voor eind 1987 door de Staten goedgekeurd en geeft het volgende beeld te zien, waarbij ter vergelijking tevens de begrotingscijfers voor 1987 en de rekeningcijfers van 1986 worden weergegeven (in miljoenen florins).

	Begroting			Jaarrekening
	1988	1987	1986	1986
Gewone Dienst Uitgaven	276,4	290,9	272,4	301,0
Gewone Dienst Ontvangsten	259,6	248,4	228,6	247,8
Tekort Gewone Dienst	16,8	42,5	43,8	53,2
Kapitaaldienst Uitgaven	61,9	106,0	105,0	45,5
Kapitaaldienst Ontvangsten	53,4	96,7	136,2	80,2
Tekort Kap. Dienst	8,5	9,3	31,2	34,7
Financieringsbehoefte	25,3	51,8	12,6	18,5

1. inclusief le nota van wijziging

2. aangepaste cijfers d.m.v. begrotingswijziging.

Uit het vorenstaande moge reeds blijken dat de jaarrekening 1986 geruime tijd voor de in de comptabiliteitsverordering gestelde termijn, nl. voor 1 februari 1988, is gereedgekomen en aangeboden aan de Algemene Rekenkamer. Het betreft hier echter nog ongecontroleerde cijfers en het is niet onwaarschijnlijk dat hierin nog wijzigingen kunnen worden aan gebracht.
Het resultaat van de genomen maatregelen om te komen tot het inhalen van de achterstand in de inning van met name de direkte belastingen is niet geheel overeenkomstig de verwachtingen van de Regering. Teneinde hierin verbetering aan te brengen is aan de Nederlandse Regering verzocht om in het kader van technische bijstand o.a. een ontvanger, een chef bijzondere invordering en een chef deurwaarder uit te zenden. Hopelijk zullen deze personen in juni aanstaande met hun werkzaamheden op Aruba kunnen aanvangen.
Van de andere kant wordt opgemerkt dat de ontvangsten van de indirekte belastingen over 1987 meer bedroegen dan hetgeen ter zake was begroot. Nochtans is de Regering de

mening toegedaan dat ook de organisatie van de Inspektie van de invoerrechten en accijnzen voor verbetering vatbaar is, reden waarom thans gewerkt wordt aan een reorganisatie. In verband met het beleid van de Regering om tot verbetering en vernieuwing van de belastingwetgeving te geraken is er een deskundige op dit gebied aangetrokken; verschillende wetsontwerpen in de direkte belastingensfeer zijn reeds ingediend dan wel in studie.
Ook de toestand van het Water- en Energiebedrijf baart de Regering zorgen. In dit kader is recentelijk door een Nederlands adviesbureau (DHV) begonnen met een studie waarbij het W.E.B. o.a., zowel organisatorisch als technisch wordt doorgelicht. Het is de bedoeling dat op korte termijn het W.E.B. een nieuwe management krijgt, terwijl tevens de mogelijkheden tot privatisering bestudeerd worden.
Voor wat betreft de achterstand in de inning van waterrekening, is een system opgezet, waarvan thans de eerste fase operationeel is, dit systeem heeft reeds zeer hoopgevende resultaten geboekt.
Teneinde de regulering van de begroting beter in handen te kunnen houden, heeft de Regering in 1987 het systeem van de kredietbewaking verbeterd, welke dit jaar verder is uitgebouwd.

Genomen maatregelen c.q. acties voor 1988

Het in totaal in 1988 te financieren bedrag wordt voorshands als volgt geraamd.

Tekort gewone dienst, inclusief le nota van wijziging		16,8 milj.
Tekort kapitaaldienst, inclusief le nota van wijziging		8,5 milj.
Tekort Titel C		10,0 milj.
In voorbereiding zijnde nota van wijziging begroting		
1987: meeruitgaven gewone dienst	9.1 milj.	
minder ontvangsten gewone dienst	10.1 milj.	
		19,1 milj.
voor de kapitaaldienst (hogere uitgaven)		13,8 milj.
Totaal te financieren		68.2 milj.

Ten einde het hierboven geschetste begrotingstekort voor 1988 te kunnen verminderen en tevens het hoofd te kunnen bieden aan het dreigende liquiditeitstekort zijn of worden de volgende acties ondernomen.

I. Inkomstenverruimende acties:

-Winstuitkering van de SETAR	
over 1986 (dit bedrag is inmiddels overgemaakt)	3.6 milj.
over 1987 (hierover wordt nog onderhandeld)	3.0 milj.
Wijziging tariefstelling casinorechten (inmiddels uitgevoerd)	1.0 (1/2j)

Wijzinging verordering Logeergastenbelasting (in uitvoering)	1.5 (1/2j)
Aandeel in winst Landsloterij en bijbehorende vergunningsrechten/belastingen over 1986 en 1987 (in uitvoering)	3.0 milj.
Opbrengst uit olie exploratie (in uitvoering)	1.5 milj.
Opbrengst uit off shore activiteiten (in uitvoering)	0.5 milj.
Belastingzaak tegen Lago (in behandeling ; dit jaar af te werken)	2.0 milj.
Afdracht Loon en Solidariteitsbelasting door APNA (hiervan is inmiddels 1.9 miljoen ontvangen aan Sol. Belasting)	6.8 milj.
	22.9 milj.

II. <u>Acties die leiden tot besparing op de gewone dienst dan wel lagere investeringen op de kapitaaldienst, t.w.</u>

a. Besparing op de G.D. op de post medische behandeling overheidspersoneel — 2.0 milj.

b. Lagere investeringen K.D. als gevolg van:

-fasering groot onderhoud scholen — 3.0 milj.

-uitstel diverse investeringen, zoals

D.O.W.	300.000,=
L.H.D.	1.200.000,=
Justitie	400.000,=
Volksgezondheid	24.000,=
Economishe Zaken	400.000,=
Publieke Werken	300.000,=
Welzijnszaken-Onderwijs	500.000,=
-Overige	1.000,=

3.1 milj.

Totale opbrengst acties — 31 milj.

Af: Te verwachten extra afvloei van middelen als gevolg van

-garantie rente- en aflossingsverplichtingen Dutchco N.V. (reeds betaald)	4.0 milj.
-Uit te voeren masterplan automatisering	3.0 milj.
-Niet doorgaan regeling vervroegde uitdiensttreding (55 jaar) per 1-1-1988 waarmee in de begroting rekening is gehouden	1.0 milj.

Totaal — - 8.0 milj.

Netto opbrengst acties sub I en II — 23.0 milj.

<u>Blijft nog te financieren f. 68.2 miljoen minus f. 23.0 miljoen =</u> 45.2 milj.

Financiering zal kunnen plaatsvinden d.m.v.:

-extra ontvangsten wegens versnelde inning van:			
belastinggelden		10.0 milj.	
waterrekening (in uitvoering)		6.0 milj.	
-uitgifte van obligatielening			
(reeds uitgevoerd en ontvangen)		6.2 milj.	
-Verhoging van schatkistpromessen, t.w.			
reeds uitgevoerde en ontvangen	5.2 milj.		
in uitvoering zijnde verhoging	5.0 milj.		
		10.0 milj.	
		32.2 milj.	45.2 milj.
-intering op aanwezige liquiditeiten c.q. bankkrediet (b.v. voorschot Centrale Bank)		13.0 milj.	

De Regering is, in tegenstelling tot het door het I.M.F. in 1985 uitgebrachate advies zoals reeds gesteld, van oordeel dat het beleid met name gericht dient te zijn op het bevorderen van een versnelde economische groei. Het door de Regering gevoerde financieel-economische beleid heeft een basis gecreeerd voor een verder en duurzaam economisch herstel, dat positief zal uitwerken op de inkomsten van de overheid en het in evenwicht brengen van de overheidsfinancien.
De Regering is zich er ook van bewust, dat de Arubaanse economie op verscheidene peilers dient te steunen en niet alleen op de toeristische sector; te dien einde streeft de Regering ernaar de economie te diversificeren door middel van het aantrekken van industrieen en het verder uitbouwen van de dienstensector, zowel met betrekking tot de handel als het verlenen van financiele diensten. Ook met de olie-exploratie wordt dit jaar aangevangen.
De Regering is ervan overtuigd dat Aruba -hoewel het niet eenvoudig zal zijn- op eigen kracht de huidige liquiditeitsproblematiek zal oplossen.

II. ECONOMIE

Vanwege het feit dat Aruba geen bronnen noch grondstoffen heeft, is het Land aangewezen op dienstverlening om het hoog niveau van bestaan van de Arubaanse samenleving te garanderen.

A. DIENSTVERLENING

1. Toerisme

Een onmiddellijk gevolg van de sluiting van de Lago-raffinaderij geweest dat het toerisme "overnight" de voornaamste economische pijler van het eiland is geworden.
Het toerisme van Aruba kende al vanouds een gestadige jaarlijkse groei.
In het licht van de veranderde economische situatie, kon de Regering echter geen genoegen nemen met bedoelde normale groei.
Gesteund door het I.M.F. rapport en door rapporten van de bekende Amerikaanse firma Pannell Kerr Forster, heeft de Regering, met alle haar ten dienste staande middelen, alles in het werk gesteld om:
a- investeringen in het toerisme te bevorderen;
b- promotionele aktiviteiten te verhogen.

Het beleid van de Regering ten aanzien van het toerisme is gericht op:
1. Het verdubbelen van deze sector in een periode van 5 jaar, uitgaande van het aantal bezoekers over 1986 als basisjaar.
Hierdoor zal meer werkgelegenheid worden gecreerd en zullen de inkomsten van de Overheid en de deviezeninkomsten van het eiland aanzienlijk worden verhoogd.
2. Het bereiken van een meer gezonde spreiding ten aanzien van de markten en van de seizoenen, teneinde op jaarbasis hogere bezettingsgraden bij alle soorten hotels te bewerkstelligen.
3. Het "upgraden" van de type bezoekers teneinde over de gehele sector betere eonomische resultaten te behalen.

De Regering heeft, met medewerking van de Staten, de begroting voor toerisme aanzienlijk verhoogd en het verheugt de Regering te kunnen mededelen dat de resultaten zeer positief zijn.
Een stijging van het aantal bezoekers met 28% in een jaar tijd (1987 vs. 1986) moet als zeer gunstig worden beschouwd.
Ook het aantal hotel-kamers nam toe met ruim 22% gedurende dezelfde periode.
De resultaten van de eerste drie maanden van 1988 geven een duidelijke indicatie dat de stijgingen blijven aanhouden.
Het aantal bezoekers gedurende de periode Januari t/m Maart 1988 steeg met 33% vergeleken met dezelfde periode in 1987.

In de hotelsector zullen, naar verwachting, ongeveer 493 kamers in gebruik worden genomen gedurende 1988, en wel deels als uitbreiding van bestaande hotels en deels als nieuwbouw van kleine projecten.

Intussen is de bouw van het Coral Reef hotel in volle gang en zal, volgens planning begin 1989 in dit hotel gebruik

worden genomen.
Binnenkort zal een aanvang worden gemaakt met de constructie van het Hyatt Hotel en van het Ramada Renaissance Hotel.
Voor het Harbour Town project is kortgeleden het startsein gegeven. Dit project zal bestaan uit een jacthaven, een winkelcentrum en een hotel-complex.

Verder is het niet uitgesloten dat dit jaar nog zal worden begonnen met de realisatie van de hotel-projecten Plantation Bay (420 kamers) en Fishermen Resort (450 kamers).
De Regering is derhalve optimistisch gestemd ten aanzien van haar doelstelling m.b.t de verdubbeling van het toerisme.
Binnenkort gaat de Regering zich bezinnen, aan de hand van een onderzoek, over de eventuele noodzaak om, na het bereiken van genoemde verdubbeling, een tijdelijke bouwstop in de hotel sector te introduceren.

Ook andere onderdelen van onze sector toerisme worden steeds gestimuleerd. Zo is recentelijk een uitgebreide vermakelijkheids- centrum aangelegd op een gedeelte van het rifgebied aan de zuidkust. Door het Coral Reef hotel wordt een tweede aangelegd.
Op het gebied van het watersport hebben aanzienlijke uitbreidingen en verbeteringen plaatsgevonden. Hierbij is veel aandacht besteed aan het op professionele wijze verlenen van service bij de diverse takken van dit populaire sport.
Het aantal restaurants is eveneens toegenomen.
De Regering is erg blij te constateren dat het bedrijfsleven meedoet aan de opbouw en verbetering van de diverse facetten van onze economie. Het winkelcentrum van Oranjestad ondergaat ook een positieve "facelifting".

Door het in zeer versneld tempo uitbouwen van het toerisme is het Aruba gelukt binnen een zeer beperkte tijdsperiode nagenoeg uit haar diepste economische crisis te geraken.

2. A.P.A. N.V.

De kwaliteit van de havenfaciliteiten die een vijf jaar geleden zijn geconstrueerd, laat duidelijk te wensen over.
Zo is de trap van de containerkraan in 1986 weggewaaid (kosten + Af. 4 ton)..
De kadevloer is ingezakt (kosten + Af. 2 miljoen).Beide mankementen zijn hersteld door middel van Nederlandse financieringshulp, doch de lasten drukken op de exploitatierekening die reeds zwaar negatief is vanwege het teruggelopen van activiteiten in de haven na de sluiting van de raffinaderij.
Het ligt in de bedoeling om de gebouwen van A.P.A. N.V. tezamen met de gebouwen in de Vrije-zone in een n.v. te stoppen, die dan gezamenlijk beheerd en geexploiteerd zullen worden.
Teneinde dit plan spoedig te realiseren is technische bijstand van een deskundige uit het havenbedrijf wenselijk.

Afgelopen jaar heeft het Amerikaans adviesburo Booz, Allen & Hamilton een studie verricht naar mogelijke uitbreiding van de activiteiten in onze haven.
Conclusie was dat vanwege het feit dat Aruba enigszins afgelegen ligt van de belangrijke zeeroutes en het feit dat de lokale markt relatief klein is, onze haven niet direct ontwikkeld kan worden tot een distributiecentrum of transshipment-centrum.
Wel zien de adviseurs mogelijkheden om de vrije-zone verder uit te breiden, waarbij tevens kleine industrieen dienen te worden aangetrokken.
Met dit laatste zal, met behulp van P.L.I. op korte termijn worden aangevangen.

AIR ARUBA N.V.:

De aandelen zullen binnenkort worden overgedragen aan een lokale groep investeerders, die tezamen met het personeel van den N.V. en Air Holland de nieuwe aandeelhouders zullen vormen.
Het is de bedoeling, dat binnen enkele maanden Air Aruba geregelde diensten gaat uitvoeren en aldus gaat voorzien in belangrijke verbindingen voor Aruba.

3. LUCHTHAVEN:

Het luchthavengebouw is gedurende 1987 met behulp van Nederlandse financiering op adekwate manier aangepast aan de ontwikkelingen van ons toerisme (ca. Af.7,5 miljoen).
Bovendien is ook de landingsbaan verbeterd en voorzien van een nieuwe asfaltlaag (ca. Af. 10 miljoen).

Door de uitbreiding van de vertrekhal (ca. Af. 3 miljoen) zijn tevens faciliteiten beschikbaar gekomen die het mogelijk maken dat de Amerikaanse immigratiedienst sedert het afgelopen jaar op Aruba haar werkzaamheden kan uitoefenen ten behoeve van passagiers die naar Amerika reizen.
Het ligt in de bedoeling dat volgend jaar ook de Amerikaanse douane haar werkzaamheden alhier kan uitoefenen, zodat de reizigers naar Amerika hiermee een nieuwe service wordt gegeven.

Momenteel wordt door de E.G. een marktstudie verricht die zal moeten aanwijzen of het economisch verantwoord is de landingsbaan te verlengen, teneinde directe transatlantische vluchten mogelijk te maken vanuit Aruba.

Zodra de uitkomst van deze studie klaar is (eind april) zal door N.A.C.O. een studie verricht worden naar de technische haalbaarheid van de verlenging. Deze studie zal gefinancieerd worden door Nederland, evenals de aanpassing

van het masterplan door N.A.C.O.
Een mogelijke baanverlenging zal gefinancieerd worden met middelen uit de ontwikkelingshulp voor 1989.
De E.G. zal de studie financieren met betrekking tot het aanleggen van een taxibaan, waarna deze gerealiseerd zal worden uit het 6e fonds van de E.G.

Uit de 5e fonds van de E.G. wordt momenteel gefinancieerd de modernisering van de navigatie-apparatuur en een dienstweg om de 2 terminals te verbinden (ca. Af. 4,5 miljoen).

4, Internationaal Communicatie Centrum

Momenteel is in constructie een internationale telefooncentrale, een satelietgrondstation en een internationale telexcentrale (tot de investering ca. Af. 10 miljoen).
Nepostel van de Nederlandse P.T.T. voert de directievoering over deze projecten.
Binnenkort zal een samenwerkingsprotocol getekend worden tussen Nepostel en SETAR.
Nepostel zal tevens SETAR bijstaan in de reorganisatie die ertoe moet leiden dat SETAR commercieler en efficienter gaat functioneren dan tot nu toe.
Bovengenoemde miljoenenprojecten dienen niet alleen om Aruba's zelfstandigheid te realiseren op telecommunicatiegebied, doch ook om de ultra moderne infrastructuur te creeren die benodigd is voor de financiele dienstencentrum (electronic-mail tele-conference, databanken etc.) en om tevens buitenlandse bedrijven aan te trekken die op Aruba data-processing willen doen.

5. Aruba als financieel dienstencentrum

De sluiting van de Lago-olieraffinaderij heeft de Regering genoodzaakt te zoeken naar andere wegen om tot diversificatie van de Arubaanse economie te komen. Naast een sterke stimulering van het toerisme zijn de mogelijkheden onderzocht om Aruba uit te bouwen tot een financieel dienstencentrum. Het resultaat van dit onderzoek heeft geleid tot een pakket voorgenomen maatregelen, dat bestaat uit de volgende componenten:
a. de totstand koming van een voor Aruba nieuwe rechtsvorm, de zogenaamde vrijgestelde naamloze vennootschap (VNV);
b. een vernieuwing van de Landsverordening zetelverplaatsing derde landen;
c. het formuleren van een regeling, welke expatriates die in Aruba in de financiele off-shore sector werkzaam zijn, fiscaal facilieert.
De genoemde maatregelen bevinden zich thans nog in de verschillende stadia van voorbereiding.

6. Vrije Zone

Teneinde de diversificatie van de Arubaanse economie te stimuleren, heeft de Regering de nodige aandacht geschonken aan de ontwikkeling en uitbreiding van de vrije zone. Genoemde uitbreiding houdt in 15 nieuwe gebouwen op een oppervlakte van 9.25 hectare.

De vraag is thans groter dan het aanbod.

Het project uitbreiding vrije zone zal medio 1989 in gebruik genomen worden.

B. Industrie

Teneinde een evenwichtige economische groei van Aruba te verzekeren, is aan het begin van deze regeerperiode een aanvang gemaakt met het diversificeren van de economie. Daartoe zijn twee belangrijke stappen gezet:

1. Het opzetten van een nieuwe afdeling binnen het Ministerie van Economische Zaken, de Aruba Foreign Investment Agency, welke tot taak heeft de economische basis van Aruba te verbreden, en hieromtrent advies uit te brengen aan de Regering, in het bijzonder aan de Minister van Economische Zaken.
AFIA coordineert haar aktiviteiten in samenwerking met die van departementen van andere Ministeries alsmede met lokale organisaties, teneinde de diversificatie van de economie operationeel onderdeel van dit agency vormt een gericht acquisitie beleid onder bedrijven in het buitenland.
Zoals vermeld Aruba heeft een uitstekend en stabiele investerings klimaat.
Het bedrijfsleven in land als Japan, U.S.A., Brazilie en ook Nederland komen in toenemende mate tot de conclusie dat Aruba, via haar band met de U.S.A. door het C.B.I. (Caribbean Basin Initiative) en met Europa door haar geassocieerd lidmaatschap van de E.E.G., een belangrijke brugfunctie vervult om tegen preferentiele of nul tarieven, vanuit Aruba deze markten te penetreren.
De AFIA brengt Aruba derhalve naar voren als een distributie-assemblage-en fabricage centum voor bovenvermelde markten.
Daarnaast is Aruba, gezien de toename in financiele aktiviteiten uit het buitenland, een natuurlijke locatie geworden voor een, gecontroleerd, internationaal off-shore financieel centrum.

2. Plant Location International

Teneinde een doelgericht en effektief acquisitiebeleid in

het buitenland te kunnen voeren, heeft de Regering aan Plant Location International in Brussel vorig jaar opdracht gegeven om na te gaan welke bedrijfsactiviteiten op Aruba internationaal concurerend kunnen opereren.
Deze studie is inmiddels voltooid en deze heeft bevestigd wat het Aruba Foreign Investment Agency al enige tijd heeft ervaren: de mogelijkheden zijn veelvuldig, niet in de laatste plaats ook voor nederlandse bedrijven uit met name de kapitaal intensieve industrie.

De Aruba Foreign Investment Agency is tot nu toe vooral aktief in de U.S.A., Latijnsamerikaanse landen zoals, Brazilie, Argentinie,
Venezuela en in Japan. In laatstgenoemd land worden binnenkort in samenwerking met de A.B.N. en het internationaal accountantsbedrijf Price Waterhouse, investeringsseminars gehouden in Tokyo en Osaka.
AFIA zal op korte termijn ook een aanvang maken met een aktief investeringsbeleid voor bedrijven uit Nederland, Duitsland en Belgie.

C. <u>Bodemrijkdommen</u>

De Regering is van mening dat ook in de winning van bodemrijkdommen een diversificatie van economie kan plaatsvinden.
<u>Olie</u> (exploratie)

Het beleid van de Arubaanse Regering ten aanzien van de exploratie naar en de exploitatie van petroleum is gericht op het bevorderen van petroleumwerkzaamheden in dat gedeelte van het zeegebied nabij Aruba waar met de huidige stand van de techniek, en onder de heersende economische omstandigheden, petroleumwinning mogelijk is. Vanwege de geologische gesteldheid van ons gebied dient de petroleumexploratie zich te bewegen op "offshore" Aruba waar, door de aanwezigheid van een sedimentbekken dat tot een zogenaamde "petroleum-provincie" behoort, petroleumwinning eventueel mogelijk is.

De interesse voor petroleumexploratie in het zeegebied rondom Aruba ontstond in de zestiger jaren toen op de continentale plat van Venezuela een aanvang werd gemaakt met exploratieactiviteiten in de nabij gelegen Golf van La Vela.
Sinds die tijd zijn in het zeegebied van Aruba zowel seismische als aeromagnetische onderzoekingen verricht.

Door de interpretatie van de resultaten van deze onderzoekingen, die structuren aantonen die belangrijke petroleumvoorkomens kunnen bevatten, en door het feit dat het zeegebied rondom Aruba deel uitmaakt van een "petroleum prinvincie", waar reeds is bewezen dat er petroleum voorkomt, is "offshore" Aruba een zogenaamde "prospective area".
Hierboven komt nog de gunstige geografische ligging, de

gunstige klimatologische omstandigheden, de relatief ondiepe zee, de aanwezigheid van de benodigde infrastructuur, het relatief hoge ontwikkelingspeil van de Arubaanse bevolking en "last but not least": een stabiel politiek klimaat. Een door de Regering van Aruba recentelijk verrichte peiling toonde aan dat dank zij deze gunstige omstandigheden de belangstelling van de oliemaatschappijen in dit zeegebied nog steeds groot is. De Regering van Aruba is van mening dat de exploratie naar en de ontwikkeling van Aruba's petroleum potentieel het best ter hand genomen kan worden met deelname door internationale petroleum maatschappijen die de noodzakelijke technologie en financiering in kunnen brengen. Door deze deelname vast te leggen in een productiedelingscontract wordt gewaarborgd dat de Arubaanse gemeenschap in een zo groot mogelijke mate zal delen in eventuele opbrengsten.

De wettelijke basis voor petroleum exploratie werd gelegd in augustus 1987 toen de petroleumverordening zeegebied Aruba werd aangenomen door het Arubaanse parlement.

Thans wordt de laatste hand gelegd aan drie landsbesluiten die uit de petroleumverordening voortvloeien, alsmede aan het productiedelingscontract welke Aruba in deze wenst te hanteren.

De Regering van Aruba is voornemens zeer binnenkort 3 gebieden open te stellen voor "bidding" waarbij geinteresseerde maatschappijen zowel op de productiedeling als op de "signature" bonus een bod dienen uit te brengen. Het ligt in de bedoeling voor het eind van het jaar de gebieden aan de eventuele "winnaars" toe te wijzen, zodat in 1989 daadwerkelijk met exploratie door middel van boringen kan worden aangevangen.

Goud

Opsporing naar en winning van goud op Aruba.
In 1824 werd in Rooi Fluit goud gevonden en in hetzelfde jaar werd met de ontginning ervan begonnen. Reeds in het begin van de vorige eeuw is dit gemakkelijk winbare (alluviale) goud praktisch geheel afgegraven. Sinds 1839 vond goudwinning plaats door de ontginning van kwartsaders waarin het oorspronkelijke (primaire) goud in fijnverdeelde vorm voorkomt. Deze mijnbouwactiviteiten vonden met wisselend succes door verschillende concessionarissen plaats tot het jaar 1916; voor het laatst door de Aruba Goud Mij. De ruines van de goudsmelterijen te Bushiribana en Balashi getuigen van deze periode.

De goudwinning op Aruba is nooit erg rendabel geweest. Volgens de officiele gegevens werd van 1824 tot 1916 in totaal 1338, 628 kg goud geproduceerd. Deze hoeveelheid komt bij de huidige goudprijs overeen met bijna twintig miljoen US dollars.

Hoewel er ook na 1916 belangstelling bleef bestaan voor goudexploratie duurde het tot 1946 eer door de Aruba Combined Goldfields Ltd. een serieus en vrij uitgebreid opsporingsprogramma werd uitgevoerd. Dit heeft echter niet tot hernieuwde goudwinning geleid.
In 1986 werd de Regering van Aruba benaderd door een groep Canadese investeerders die geinteresseerd waren in goudwinning op Aruba. Uit deze groep kwam de naamloze vereniging "Canarub Gold Development N.V." voort. Aan de "Canarub N.V.", in oprichting, werd toestemming verleend voor het onderzoeken van de ertsrestanten van de goudsmelterij bij Balashi. Aangemoedigd door de analyse-resultaten van de ertsrestanten, die nog enig goud bleken te bevatten, werd in opdracht van de Canarub N.V. een aeromagnetisch en VLF/EM onderzoek ingesteld. Het rapport met de resultaten van dit onderzoek ontving de Regering van Aruba van de Canarub N.V. op 20 augustus 1987.
Bij Landsbesluit van 9 september 1987, No. 1, werden voor zes terreinen opsporingsvergunningen verleend voor de duur van drie jaren. Het opspringsprogramma is in fasen opgezet en houdt o.a. in kartering van de kartering van de kwartsaders, geochemische en geofysische onderzoekingen en boringen. De rol van de overheid bij de mijnbouwactiviteiten is vooral gelegen in de controle op de naleving van de werkverplichting van de houder van de vergunning. De verlenging van de opsporingsperiode is nl. afhankelijk van de voortvarendheid waarmee er gewerkt wordt.

Hoewel Aruba een geschiedenis van goudwinning kent, heeft de ervaring geleerd dat goud-exploratie en -winning een zaak is die, door haar inherentie risico's het best kan worden overgelaten aan de particuliere sector. Wel dient het initiatief van particulieren die, vooral door de sterke stijging van de goudprijs sinds het eind van de zeventiger jaren, opnieuw belangstelling tonen voor goudexploratie aangemoedigd te worden.
Het beleid van de Regering jegens de Canarub N.V. is op dit uitgangspunt gebaseerd.

D. Landbouw en Visserij

Op kleine schaal worden in Aruba gewassen zoals bijvoorbeeld mais, bonen en pinda's, verbouwd door individuele boeren.
Door de klimatologische omstandigheden (warm en droog) en de hoge waterprijs leent Aruba zich niet goed voor landbouw op grotere schaal. Niettemin wordt op verschillende plaatsen geexperimenteerd met moderne technieken om de land- en tuinbouw exploitabel te maken.
Het bedrijf in Aruba dat arubaanse grondstoffen van de aloe plant verwerkt tot eindprodukten heeft gedurende de afgelopen jaren de markten onderzocht en benaderd en exporteert nu behalve naar het Caraibische gebied ook naar

de V.S. en Nederland. Er zijn nu besprekingen gaande met een groot Nederlands bedrijf om een joint venture aan te gaan voor de produktie en export van Aloe Vera ruwe grondstoffen. Entree op de Japanse markt is in voorbereiding; na de deelname van dit bedrijf aan de "Holland Express" in Japan zijn nu onderhandelingen gaande met Japanse distributie bedrijven over de vertegenwoordiging van deze produkten in Japan.
Research en produkt ontwikkeling vindt plaats onder supervisie van wetenschappelijke staf van de Rijks Universiteit Leiden.

Visserij

Sinds 1985 is Aruba doende om een viswerkende industrie project alhier aan te trekken.
Ter realisering van een project is er een verzoek gedaan aan de
Aruba Investment Bank. Voor de continu aanvoer van verse vis is reeds kontakt opgenomen met een 60 tal lokale vissers. Bovendien zullen kraampjes bij de markthallen gehuurd worden om aan de lokale bevolking en de toerist een service te verlenen.
Bovendien is de Aruba Foreign Investment Agency reeds enige maanden in gesprek met een van de grootste tunafishcanning bedrijven in de wereld i.v.m. de mogelijke vestiging van een tunafishcanning fabriek welke in hoofdzaak zal gaan produceren voor afzet in de E.G. landen.

De gesprekken zijn in een gevorderd stadium.
Ook is tijdens de laatste bijeenkomst van de gemengde commissie voor economische en technische samenwerking tussen Nederland en Aruba voor het eerst gedetailleerde aandacht besteed en afspraken gemaakt t.a.v. landbouw en veeteelt op Aruba.

E. De Aruban Investment Bank N.V.

De Aruban Investment Bank N.V. (A.I.B.) werd op 20 oktober 1987 opgericht. De A.I.B. werd officieel operationeel op 6 januari 1988. Het aandelenkapitaal werd als volgt geplaatst:

- Acht Commerciele banken waaronder de Nationale Investeringsbank N.V. van Nederland en de Maduro & Curiels Bank N.V. van de Nederlandse Antillen.
- Vijf Verzekeringsmaatschappijen waaronder de Fatum de Nederlanden van 1845 en Ennia Caribe N.V.
- Twee Pensioenfondsen waaronder het Algemeen Pensioenfonds van de Nederlandse Antillen.
- Vijfentwintig bedrijven.
- Drie en zeventig individuele investeerders.

Opengehouden werd de mogelijkheid dat de Amerikaanse oliemaatschappij Exxon alsnog zal deelnemen in het

aandelenkapitaal.

De projekten, die op het ogenblik geevalueerd worden, zijn

- De Harbour Town Swain Wharf Project, dat bestaat uit een 240 kamers tellend timeshare complex, een shopping centre, een casino en een jachthaven.
- Sunny Isle International Development Corporation N.V. (Paradise Beach Villas). Dit project is een eerste klasse time share project van 132 eenheden.
- Veruba N.V. Dit project heeft als doel het fileren, verpakken van vers vis en het distribueren ervan. De hele vangst van lokale vissers zal tegen een vaste prijs afgenomen worden en verwerkt. Het surplus aan vis dat niet lokaal afgezet kan worden zal uitgevoerd worden naar Nederland.
- Manor Beach Resort, dat bestaat uit een timeshare project van 30 tweekamer appartementen.
- Arubiana Inn N.V. Dit project bestaat uit het uitbreiden en renoveren van de bestaande kamers van een tweede klasse Europese type hotel met 24 nieuwe kamers die van een beter niveau zullen zijn met moderne faciliteiten.
- Aruba Bowling Centre N.V. Dit project bestaat uit een complex met 12 automatische bowling banen met scoring apparatuur en bijbehorende faciliteiten zoals een pro-shop, moderne cocktail lounge, restaurant en verschillende ruimten met vrijetijds- activiteiten.
- Adco Ltd. Dit Nederlands bedrijf wil een produktiebedrijf oprichten in Aruba om dakbedekkingsmateriaal te vervaardigen en met gebruikmaking van de faciliteiten van het C.B.I. exporteren naar de Verenigde Staten.
- Plaza Shopping Centre houdt in de le fase een shopping centre, restaurant en een 70 kamers tellende business-hotel in.

  Het hotel is bedoeld voor zakenmensen en zal gematigd in prijs klasse zijn.

Enkele van deze projecten zijn reeds in een vergevorderd stadium van evaluatie en het ziet er naar uit dat binnen afzienbare tijd de Aruba Investment Bank N.V. zijn eerste leningen zal kunnen verstrekken.

De A.I.B. speelt een grote rol als instrument en katalysator voor de verdere uitbouw van de Arubaanse economie.
Een krachtige aktieve en agresieve ontwikkelingsbank kan als een zeer belangrijk instrument ter reaktivering van de economie dienen, vooral omdat de kleinschaligheid van Aruba met zich meebrengt dat commerciele banken langlopende leningen voor projecten niet alleen kunnen financieren.
Het streven van de Arubaanse Regering is tevens om de Nederlandse Ontwikkelingshulp binnen afzienbare tijd via de A.I.B. naar de productieve sector te laten lopen.

III. ARBEIDSMARKTONTWIKKELING EN STRATEGIE

II. ENKELE AANTEKENINGEN MET BETREKKING TOT HET ARBEIDSMARKTBELEID EN WELZIJN

Als gevolg van het economisch herstel dreigt er een groot aansluitingsprobleem te ontstaan tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.
Tegenover de snel groeiende vraag naar bouwvaklieden en personeel in de hotel- en toeristensector staat een groot aantal, veelal laaggeschoolde, werklozen uit de procesindustrie.
De arbeidsvoorziening op Aruba riep om beleid en instrumenten om deze dreigende spanning alsmede de werkloosheid te reduceren.

Samen met de Sociale partners, verenigd in de inmiddels opgerichte Commissie van Advies formuleert de Overheid een antwoord op vragen betreffende deze situatie. Een arbeidsvoorzieningsbeleid voor de komende 5 jaren wordt geformuleerd, alsmede een aktiviteitenplan voor 1988.
De eerste stap die nodig is om de precieze omvang van het probleem in beeld te krijgen vormt een adequate manpowerplanning.
Reeds in het eerste kwartaal van 1988 wordt de vraag naar vaklieden in de bouw- en hotelsector nauwkeurig in beeld gebracht (zie bijlagen A en B).
Hierdoor kunnen de reeds op stapel staande om-, her- en bijscholingsprogramma's in april 1988 eindelijk gericht van start gaan.

Tot 1988 beschikte Aruba evenmin over een adequaat instrument om de arbeidsbemiddeling naar aktuele vakatures te laten plaats vinden. Ook hieraan is in het eerste kwartaal van 1988 met voortdurendheid gewerkt.

Op 7 april 1988 vond de officiele opening plaats van Aruba's eerste Job Center te Oranjestad. Deze beschikt over faciliteiten voor het geautomatiseerd verwerken van personengegevens van werkzoekenden, een vakaturebank, een geautomatiseerde sollicitantenbank en een infotheek waarin via folders en videobeelden aan werkzoekenden informatie wordt verschaft over beroepen en over de uitgebreide (om)scholingsmogelijkheden die speciaal door de Overheid gecreeerd zijn. Vanaf de start op 7 april jl. beschikt het Job Center over + 400 vakatures en bezochten gemiddeld 100 personen per dag het Job Center (werkzoekenden en werkgevers).
Bij de ingebruikname van het nieuwe kantoor te San Nicolas in november 1988 zal aldaar een tweede Job Center geopereerd worden.

IV. WELZIJN

Onderwijs

De Arubaanse Regering heeft van meet af aan gekozen om niet met lage-lonen economien in de regio te gaan wedijveren.
De arubaanse keuze is om een eigen sterke positie in de regio te verwerven door een economie gekarakteriseerd door

hoge productiviteit.
Dit vanwege het feit dat de Arubaanse Regering ervan uitgaat dat onderwijs de sterkste "asset" van onze gemeenschap is en omdat de ontwikkeling van het individu een leidende principe is in het arubaanse beleid.
Met het oog op het vorenstaande is een doelgericht onderwijs beleid opgezet.
Dit beleid werpt van meet af aan haar vruchten af.
Aan het begin van de regeerperiode is begonnen met de evaluatie van het huidige systeem waaruit voorstellen voor het vernieuwen van het onderwijs zijn voortgekomen.
Een agressief beurzenbeleid is gevoerd om op korte termijn een groot aantal arubaanse studenten een hoogwaardige studie te laten volgen.
Er is niet alleen gekozen voor studiemogelijkheden in Nederland, maar ook b.v. in de V.S.
(Full bright en Humphrey programs).

Onderwijs is een van de instrumenten om de gemeenschap voor te bereiden op de 21e eeuw, door het streven naar vergroting van kennis, waarden en vaardigheden, die hun zelfrespect en vertrouwen positief zullen beinvloeden.
Het belang van deze doelstelling ligt in de overtuiging dat een grotere nationale reputatie en trots gebaseerd aan prestatie, bij zal dragen tot individuele ontplooiing en zelfvertrouwen. Zonder het belang van het verleden te onderkennen danwel te minimaliseren, schept deze zienswijze grotere perspectieven voor de toekomst.

CULTUUR

De Regering heeft zich tot doel gesteld Aruba te verheffen tot het cultureel centrum van het Caraibisch gebied.
Zij tracht dit te realiseren door een totaal nieuwe aanpak.

Cultuur wordt hier dan gezien als middel tot versterking van zelfrespect, zelfvertrouwen en voor het creeren van een nationale identiteit. Een actief cultureel leven schept voorwaarden die de productiviteit en de kwaliteit van het leven in de gemeenschap vergroten.
Daartoe behoort het creeren van alternatieven voor de Arubaan om in toenemende mate invloeden van buitenaf te kunnen beheersen en tevens om het nationale zelfbeeld te kunnen projecteren. Hierdoor opent Aruba zowel haar ramen om zichzelf beter te leren kennen als om de wereld Aruba te laten kennen.

Voorkomen dient te worden om niet overdreven nationalistisch, academisch, officieel of star verstikkend te worden.
Ruimte dient te allen tijde geschappen te worden voor dynamisme en creativiteit in alle gelederen van de gemeenschap.

De doelstellingen van een nieuw beleid

De doelstellingen van een op de toekomst gericht beleid bestrijken logischerwijs een breed terrein en vormen tegelijkertijd een coherent geheel.

De directe doelstellingen van het beleid zijn:
- het bevorderen van steeds hogere niveaus van creaties en prestaties op een zo breed mogelijk cultureel terrein;
- het scheppen van gelijke kansen voor allen op het cultureel terrein;
-het bevorderen van een maximale participatie van alle betrokkenen in de ontwikkeling en implementatie van het cultuurbeleid;
- het conserveren van de culturele traditie.

Dit beleid zal gekarakteriseerd zijn door duidelijke culturele doelstellingen, een actiever overheids- en particuliere betrokkenheid bij het culturele leven en een sterkere relatie van het culturele leven met ontwikkelingen op andere terreinen.

De realisatie van dit beleid zal zoveel mogelijk moeten voortkomen uit selfhelp, op eigen krachten.
Dit houdt in dat de overheid een partnership beoogt tussen de particuliere sector en de overheid om zodoende de middelen te scheppen voor het uitvoeren van het gewenste beleid.
De koninkrijkspartners worden in dit beleid een faciliterende, ondersteunende en informatie-uitwisselende rol toebedeeld.

<u>De instrumenten van het beleid</u>

Een dynamisch en open beleid als hiervoor beschreven kan slechts dan van de grond komen en groeien als men over een scala van materiele en immateriele instrumenten beschikt.
Het instrumentarium moet enerzijds zorgdragen voor het stimuleren van de creativiteit en anderzijds de verantwoordingsplicht versterken zonder dat dit laatste de creativiteit beperkt of belemmert.

Om de creativiteit te stimuleren zullen de volgende instrumenten gebruikt kunnen worden:

1. Het geconditioneerd verlenen van faciliterende en stimulerende subsidies op zowel materiele en personele vlak door de overheid.

2. Het verlenen van beurzen en andere financiele tegemoetkomingen.

3. Het aanpassen van bestaande wetten en het scheppen van nieuwe regelingen om zodoende de creativiteit op een zo brèed mogelijk terrein te stimuleren en het lokale artistieke leven te beschermen.

4. Het promoveren van prestaties middels nationale cultuurprijzen en faciliteiten voor prestaties in het buibtenland; opdrachten aan kunstenaars door de Regering.

5. Het uitrusten van het onderwijs opdat zij in steeds toenemende mate werkelijke drager en stimulator wordt van cultuur.
Dit zal in de aanstaande vernieuwing van het onderwijs uitdrukkelijk aandacht moeten krijgen.

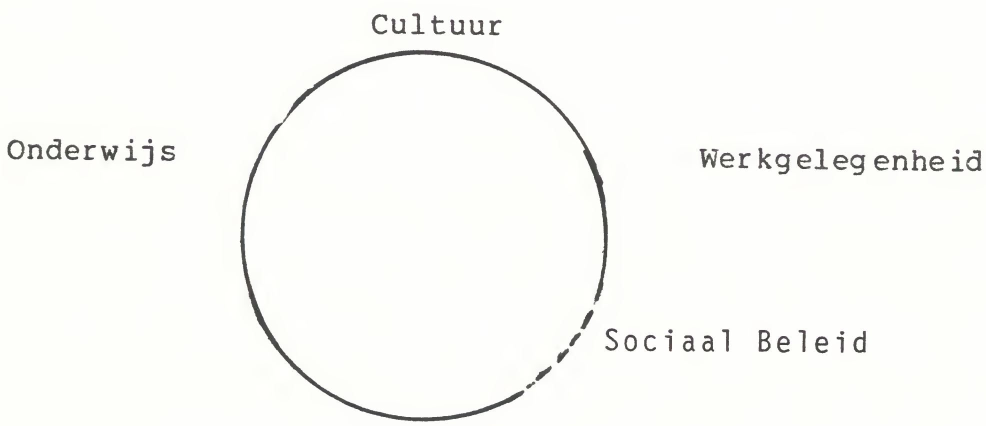
6. Het aangaan van structurele samenwerkingsverbanden met het buitenland op verschillende niveaus.

Sociale Zaken

Zowel onderwijs als cultuur genieten hoge prioriteit van deze Regering.
De Arubaanse Regering heeft in het eerste gedeelte van de regeerperiode veel aandacht geschonken aan de economische ontwikkeling, zonder dat dit ten laste is gegaan van het welzijnsbeleid.

Te noemen valt:
Verhoging minimum loon.
Verhoging onderstand.
Bescherming van de burgers die niet het arbeidsproces kunnen participeren.

Met de versterking van de economische basis zal Arubaanse Regering mede in straat zijn om de sociale zekerheid van de minst weerbare groep in de samenleving te ondersteunen.

A R U B A

anno 1988